

N:o 49.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 April 1885, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 26 i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 29 Juni 1866.

Lag-Utskottet har från Andra Kammaren fått till sig öfverlemnad en af Herr *J. Pettersson* i Alfvesta väckt, så lydande motion (N:o 25):

»Uti 26 § af Kongl. Maj:ts nådiga förordning, angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket, den 29 Juni 1866 stadgas: »När socknemän skola kyrka eller prestegård bygga eller bättra, må de från prestebolets eller annat dertill hörande hemmans skog njuta nödigt timmer och virke, såvidt utsyning kan, efter antagen hushållningsplan, ega rum utan inskränkning i den rätt till afkastningen, som blifvit boställsinnehafvaren tillerkänd.»

»Hvad angår boställsinnehafvarens rätt till afkastningen af skogen, utgör väl denna i de flesta fall endast skogens användande till vedbrand och hägnadsmaterialier, och då man antager detta, är det, synnerligast i skogfattiga orter, harmligt att se, att boställsinnehafvaren till ved mången gång använder träd, som äro tjenliga till timmer, under det de byggnadsskyldige, vid reparationer å kyrka eller prestegård, nödgas från så långt aflägsse trakter inköpa virke, att frakten öfverstiger virkets värde. Någon fara för att innehafvaren af ecklesiastiska boställen skulle komma i sakknad af vedbrand och hägnadsvirke kan ej uppstå, då socknemännen äro ålagda att vid å boställena förekommande brist fylla dessa behof, hvilket åliggande de än villigare skulle uppfylla, om de dermed kunde åt sig och efterkommande bevara det mera värderika byggnadsvirket å boställets skog.

»Om därför oinskränkt rättighet lemnades till användande af befintligt timmer och virke från ifrågavarande boställshemman vid byggnad eller reparation å kyrka eller prestgård, erfordrades icke, efter mitt förmenande, den med omgångar och kostnader förenade utsyningen, som nu är föreskrifven. Det låge i socknemännens intresse att tillse, att skogen väl vårdades, och kontrollen öfver att virke icke för annat än det afsedda ändamålet afverkades komme att ligga uti det protokoll, som af synerätt, hvilken byggnaden eller förbättringen föreskrifvit, meddelades. På dessa i korthet anförda skäl får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen ville besluta,

att 26 § i ofvanstående nådiga förordning måtte erhålla följande förändrade lydelse:

När socknemän skola kyrka eller prestgård bygga eller bättra, må de från prestbolets eller annat dertill hörande hemmans skog taga nödigt timmer och virke.»

Med anledning af en vid 1882 års riksdag väckt motion af likartadt innehåll med den nu förevarande, har Utskottet, i utlåtande N:o 33, för att ställa i rätt dager den vård om de ecklesiastiska boställsskogarne, hvilken Skogsstyrelsen då utöfvade, samt det sätt, å hvilket sådant skedde, lemnat en redogörelse i detta afseende, hvilken Utskottet, med iakttagande deraf, att numera Domänstyrelsen öfvertagit Skogsstyrelsens förra befattning med de allmänna skogarne, här i hufvudsak upprepar.

På grund af förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 29 Juni 1866 har Domänstyrelsen, hvilken trädt i den förra Skogsstyrelsens ställe, öfvertagit *kontrollen* öfver alla ecklesiastiska boställsskogar.

Intill dess hushållningsplan, vare sig *provisionel* eller *definitiv*, för sådan skog *blifvit upprättad*, inskränker sig denna kontroll till öfvervakande deraf, att skogen — der ej särskilda medgifvanden att försälja vissa skogsalster förefinnas, hvilket undantagsvis kan vara fallet — icke användes till annat än dels boställets husbehof, detta må nu vara större eller mindre, dels ock derutöfver till byggande och underhåll af kyrka och prestgård, i den mån sådant kan ske med iakttagande af skogens fortfarande bestånd.

Men *sedan skogshushållningsplan* genom laga kraftvunnen resolution *blifvit fastställd* — hvarvid särskildt afseende skall fästas derpå, att boställshafvarens årliga behof af skogsfång och bete, så vidt möjligt är,

tillfredsställes, äfven om skogens uppbringande till dess högsta möjliga afkastning skulle derigenom fördröjas — innebär kontrollen uppsigt derå, att boställsinnehafvaren behörigen till alla delar ställer sig planen till efterrättelse, således icke afverkar mer än planen bestämmer, äfven om detta är otillräckligt för husbehovets fyllande, åstadkommer skogsåterväxt efter afverkning, och i öfrigt med afseende å betning m. m. rättar sig efter de i planen gifna föreskrifter. Underlåter boställsinnehafvaren inom förelagd tid verkställa hvad planen stadgar, äfventyrar han, att arbetena utföras på hans bekostnad på föranstaltande af vederbörande Konungens Befallningshafvande.

Der indelning till *trakthuggning* sker, utsätts på en gång å marken tio års hyggen genom skogstjensteman medelst utstakning och bläckning å träd, hvarefter de olika årshyggena numereras; och har boställsinnehafvaren sedan rätt att, *utan särskild utsyning*, årligen hugga till husbehof å det hvarje år motsvarande hygge.

Uppstår å en till *trakthuggning* indelad skog *öfverskott utöfver husbehofvet*, skall detta i vederbörlig ordning försäljas. Jägmästaren afstämplar detta öfverskott och anmäler detsamma till försäljning, hvarpå försäljningen verkställles af vederbörande kronofogde å offentlig auktion eller äfven, i vissa fall, under hand, hvarefter alla kostnader för skogens skötsel, för upphuggning af virket, derest sådan egt rum, och för försäljningen godtgöras af de influtna medlen. Kronofogden undfår härvid resekostnadsersättning, hvaremot någon särskild ersättning ej tillkommer jägmästaren. Behållningen fördelas, efter Kongl. Maj:ts bestämmande, med högst hälften till innehafvaren och återstoden till allmänna prestlöneregleringsfonden; och anses den boställsinnehafvaren tillfallande andelen såsom godtgörelse för det besvär och den omtanke, som med skogens skötsel och bevakning äro förenade.

Å de boställen, der hushållningsplan blifvit införd, men skogen *ej* indelats till *trakthuggning*, hvilket dock endast undantagsvis är förhållandet, verkställer vederbörande jägmästare för högst tre år på en gång utsyning och stämpling af träd, som i bländningsändamål ifrågakomma att fällas.

Skogstjensteman åligger dock i båda fallen att genom besigtning utröna och öfvervaka, att skogshushållningsplanen af boställsinnehafvaren ordentligt följes.

Socknemän ega, då kyrka eller prestgård af dem skall byggas eller bättras, rätt till utsyning å boställes skog, så vidt sådan utsyning kan efter antagen hushållningsplan ega rum utan inskränkning i den rätt till afkastningen, som blifvit boställsinnehafvaren tillerkänd.

Ersättning för skogstjenstemans årliga, af gällande författningar bestämda ordinarie förrättningar å prestgårdsskogar utgår endast under form af de en gång för alla bestämda resepenningar, som han af statsmedel i sådant afseende uppbär, och hvilka i revier söder om Dalelven utgöra två hundra kronor årligen. Ordinarie utsyningar ske på hösten och skola, enligt 36 § i Instruktionen för Skogsstyrelsen och skogsstaten den 19 November 1869, så vidt möjligt är, vara afslutade före den 1 Oktober. Begäres vare sig af boställsinnehafvare eller socknens kyrko- och prestgårdsbyggnadsskyldige utsyning efter den 1 Oktober och kan dermed ej uppskjutas till nästa ordinarie utsyningstid, företages *extra* förrättning, och är jägmästare berättigad härför erhålla ersättning af sökanden enligt Kongl. Maj:ts förnyade taxa på arfvode för skogsförrättningar, som efter särskildt förordnande verkställas, den 12 November 1875.

Något biträde med skogshushållningen i öfrigt är jägmästaren ej skyldig att utan särskild ersättning lemna boställsinnehafvaren. Anser sig emellertid boställsinnehafvaren ej kunna sjelf sköta skogen, så beror det på enskild öfverenskommelse mellan boställsinnehafvaren och jägmästaren eller hvilken annan, innehafvaren eljest finner för godt anlita, huru vida och mot hvilken ersättning den sakkunnige vill åtaga sig närmare tillsyn å skogshushållningen. Domänstyrelsen har dock till Kongl. Maj:t ingått med underdånig framställning, enligt hvilken, i sammanhang med lönereglering för skogsstaten, denna skulle utan ersättning från innehafvaren öfvertaga skogsskötseln å prestgårdsskogarne.

Slutligen bör anmärkas, att, *om boställsskog i betydligare mån öfverstiger boställets* behof af skogsfång, skogen i sin helhet eller lämplig del deraf kan enligt Kongl. Maj:ts förordnande ställas under *skogsstatens omedelbara vård och förvaltning*, såsom om kronoparker är stadgadt. I sådant fall afsättes eller undantages dock skog för boställsinnehafvarens räkning eller medgifves honom utsyning till husbehof å skogen, der betet merendels äfven är honom förbehållet, hvaremot boställsinnehafvaren i öfrigt ej eger att taga befattning med eller njuta afkomst af skogen.

Enligt särskild upplysning, som Utskottet förskaffat sig från Kongl. Domänstyrelsen, äro för närvarande, af 2,528 ecklesiastika boställsskogar med tillsammans en areal af 312,899,19 har, 1,385 st. med tillsammans en areal af 207,274,51 har indelade till ordnad hushållning. Af skogsplanerna äro 1,268 provisionella och 117 definitiva. Under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning äro 26 st. ecklesiastika boställsskogar ställda.

De förhållanden, å hvilka motionären fäst sin uppmärksamhet, hafva icke heller af Domänstyrelsen lemnats obeaktade. Domänstyrelsen har nemligen, i cirkulär till samtliga skogstjenstemän, angående allmänna skogars indelning för ordnad hushållning, den 16 Juni 1884 lemnat, bland andra föreskrifter, äfven följande:

»Om vid indelning af till kyrkoherdeboställe hörande skog afkastningen öfverskjuter hemmanets virkesbehof, då skall, der så lämpligen ske kan, af den till afverkning under indelningsperioden bestämda skogen undantagas särskild trakt, afpassad efter virkesbehofvet vid byggande och underhåll af kyrka och prestgård. Under indelningsperioden uppkommande behållning å sådan skogstrakt, hvilken ej bör indelas i årshyggen, men med rösen tydligt utmärkas och å kartan på förut angifvet sätt betecknas, må ej anses tillhöra öfverskott, som bör försäljas, utan reserveras för framtida byggnadsbehof. Skulle brist å husbehofsvirke emellertid under indelningsperioden uppkomma, ehuru den afsatta skogen ej öfverskjutit det beräknade öfverskottet, och har försäljning af skogseffekter ej skett, då må bristen fyllas från den för socknemännens byggnadsbehof afsatta skogstrakt. Der sådan skogs-trakt ej kunnat afsättas, skall genom öfverhållande af fröträäd eller smärre skogsgrupper, dugliga för ändamålet, dylik byggnadsskog till beräknadt belopp reserveras, innan öfverskott af skogsafkastning må anses förefinnas. Uti hushållningsplanens text skola fullständiga föreskrifter härom införas.»

Domänstyrelsen, som lärer för sin del så tolka § 26 i 1866 års förordning, att socknemännens virkesbehof är att hänföra till husbehof, som efter boställshafvarens skall utgå af skogens afkastning, har sålunda redan vidtagit åtgärder i det af motionären afsedda syfte.

Till det anförda kommer, att de olägenheter, hvaröfver man nu, beträffande den erforderliga utsyningen, klagat, icke lära i någon väsentlig mån bero på denna utsyning sjelf, utan torde till hufvudsakligaste delen hafva sin grund i ett nog vanligt dröjsmål in i sista stund med begäran om utsyning. Om, när utsyning erfordras, framställning derom gjordes i god tid, t. ex. $\frac{3}{4}$ år före virkets användande, kunde utsyningen ske under sommaren i sammanhang med andra dylika för-rättningar, och afverkningen sedermera försiggå under påföljande vinter. När emellertid, såsom vanligen nu är fallet, ansökning om utsyning sker alldeles omedelbart innan virket skall användas, föranledes härigenom en extra resa för vederbörande jägmästare, kanske midt i vintern, med ty åtföljande särskild ersättning.

Utskottet hemställer,

att motionen icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 21 April 1885.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.